

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Ḥamishah shiṭot

Nachmanides, Moses

Zultsbakh, 1762

VD18 15256944

יפרשנה ןה ולא ן קרפ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10835

הרושי סנהדרין להרין ז"ל פרק בן סורר ומורה כט

דאמרינן מאי חיות דלמא דידך סומך טפי דלמא כו' שהכוונה בו שאינו בדין שיגבל עמו דברו של חבירו . וכן נמי ו'ל שאין סברא שימסור עמו למיתה כדי שיגיל את חבירו מן המיתה כגון אם יאמר לו הכותי שיברגנו אם לא יניח לו הרוב את פלוגי או אם יאמר הנח עמך סנדחה ואתך על תיבוק כדי שימות בדחיפה זאת או אהרוב אותך פשיטא שאין לו למכור עמו למית' דמאי חוי' ואם הכותי ידחהו וימות הפינו' בדחיפתו הכותי הוא ההורג ולא הישראל . ומכאן הם למדין שהאשה שאינה עושה מעש' אלא שאומרים לה שתינו להם לעשות מעש' שאין לה למסור את עצמה למיתה . ומ"ה לא מקשו בנמ' והא' חסתר ג"ע הואי דפשיטא לכו שאין אשה בכלל יורג מטעם ג"ע . אבל הקשו פרהסיא הואי שהי' הנקשה סבור שאע"פ שאינה בכלל ג"ע פחמור להיות נהרגת בנגעא משום עריות מ"ה ראויו לומר שלני יהא היתה גמור אלא הרי היא לכל הפחות כשאר כל המלות ובמקום פרהסיא דאיכא חיילול השם היתה לריבה למסור עצמה למיתה . ותייר' אביי אסתר קרקע עולם היתה שאינה עושה שום מעש' כלל אע"פ פרהסיא דאיכא חיילול השם אין לה למסור את עצמה למיתה שהיא אינה מחללת את השם שאינה עושה שום מעשה . ורבא פליגי עליה דאביי ואמר דאשת איש גמורה בנגעא איכ' מחוייבת למסור עצמה מ"ה כשהיא בפרהסיא אע"פ דאינה עושה מעש' ראויו למסור עצמה למיתה מפני חיילול השם . אלא טעמא דאסתר לא חסרה עצמה למיתה משום דלהנחת עמך היתה ולהנחת עמך אין סם חיילול השם . ולפי שיטה זו מאי דאמרינן בגמרא' אף נערה מאורסה מהרג ואל תעבור קשה דלמה תהרג והלא אינה עושה שום מעש' ופטורה בין לאביי בין לרבא . לפיכך גרם הר"ה הלוי ו'ל אף נערה המאורס' יורג ואל יעבור וכיינו הכוונ' דאף נערה בנגעא . אלא דלא קשיא גרסת תהרג ואל תעבור משום דמייירי כגון שאמרו לה אם לא תביאי עליך כלוגי תהרג וככה"ג בדין הוא שיהרג דהא עבדא מעשה . א"כ בשעלה בלבה טיבול שאין לה להתרפאת כג"ע : רבא אמר הנחת עמך שאני . כבר פירשנו דר"ה דפרי הנחת עמך היינו דווקא בשאר מנות אבל ע"ה ג"ע ו'ל אפילו להנחת עמך יורג ואל יעבור שלא בדברי הר"ה הלוי ו'ל כשתב שאפילו נג"ע הנחת עמך מותר והביא רביא תאסתר וליתא וכדכתיבנא לעיל דלא ג"ע הויא . והביא עוד רביא תקאווקי ודימוקני והיה מאבק ע"ה והיה בדין יורג ואל יעבור דודאי אכירא דע"ה היא לא דמשו' הנחת עמך מותר' ואין זו ראי' ג"כ דקאווקי ודימוקני למו משום ע"ה היא כלל אלא שהיו משלינן להם הכלים והכותים היו משתמים בכלים ההם לע"ה וכבה לא עביד ישראל שום חזק ע"ה אלא שהיה בהם ללא כולל כל התורה משום לפני עור לא תתן מכשול וככה"ג להנחת עמך שרי ור"ה דלבר דהנחת עמך כע"ה ג"ע ו'ל ד' אסור מהיהי' דע' כל שעה בכל מתרפאין במקום סכנה חוץ מעני אשרה אע"פ שאינו משתמש בהאשה אלא להנחת עמך . וכן ממה שאמרנו בסמוך תמות ואל תסכר עמו מאחורי הגדר אלא אפילו אכירייהו דעריית יורג ואל יעבור ואין לומר דטעמיה הוא משום שלא יהיו נכות ישראל פרוגות בעריות דהייא טעמא למית' אלא למ"ד פנויה הואי אלא למ"ד אשת איש הואי קבטינן מילתא כפשיטא דיהרג ואל יעבור ו'ל אע"ג דהוי הנחת עמך אלא דר"ה דככל אל הג' עבירות החמורות מפני חומת סבה אמרינן יורג ואל יעבור והנחת עמך לא שרי ו'ל ויבזה שאינו מותר להרוג כדו' להניל עמו . אין לך הנחת עמך יותר מלהניל עמו . עוד

ר'ה ע"ה ואם איתא לחא לימא ליה הא בנגעא והא בפרהסיא פיר' רש"י ו'ל ואם איתא דכן נח מוהר על קדושת השם למה אחר אלי' שבע לנעמן לך לשלום אדרבה היה לו למחות בנעמן שלא יסתחיה בבית רמון . אלא ודאי מדאמר ל' לך לשלום ש"מ דכ"ה אינו מוחרר על קדושת השם ודאי תלמודא לשלום א"ל דכ"ה מוחרר על קדושת השם וכי מתייעב ק"ה ד' בפרהסיא פכני עשרה ישראל אבל בפני כותים אין סם ק"ה דכתיב ונקדשתי כבוד בני ישראל וכבית רמון שהיתה סם ע"ה לא היו סם ישראלים ואיכא למידק דהא אמרינן לעיל דבג' עבירות החמורות יורג ואל יעבור אפילו בנגעא וא"כ אמאי הותר לנעמן אפילו בנגעא . ותייר' הרמב"ן ו'ל דבי אמרי' דבג' עבירות אלו אפילו בנגעא יורג ואל יעבור היינו דוקא ישראל שהיהו בנות ואיכא את י"ה אלהיך אבל כותים אינן מניין בראבבא אלא שמתקום פרהסיא היתה שאלה אם מתוין על ק"ה אם לא ועל זה מירנו שבנגעא תיור לו לנעמן וככה"ג אין בו משום ק"ה . ואמאי איכא למידק שאם ב"כ מוהרים על ק"ה ולמה לישראל בעשרה בני נח הוא פרהסיא שלהן דלמה לא היה פרהסיא בכ"ה נח כמו בכ"ה ישראל כיון שאף הם מתוין על קדושת השם . וי"ל דאין ה"כ דכל דיש עשרה בני נח כופרים בע"ה אם יעבור אפילו באונס בפניהם היינו פרהסיא שלהן ויהרג ואל יעבור אבל נבי נעמן בבית רמון טולם היו עובדים ע"ה ו'ל נגעא שלא היו סם עשרה ב"כ כופרים בע"ה . וזה נכון . ואמאי איכא למידק ואף אם היו בני נח מתוין על קדושת השם והיה פרהסיא למה יורג להנחת עמך היה שהתלך היה נשען ע"ה נעמן ולא היה מכריזו השתחוות לא להנחת עמך שיהיה נשען על ידו . ולפי מה שתיירנו למעלה בן נח הרי הוא בע"ה בישראל בשאר מנות וכל הנחת לנעמן מותר אפילו בפרהסיא . וי"ל שנעמן לא היה יודע לכל שהיה כופר בע"ה והרואה אותו שהיה משתחה עם התלך היה סבור שישתחו' ממש לע"ה והיה חלול השם בכ"ה . ולפי גרסא זו של רש"י ו'ל משמע דמשקנא דתלמודא דכן נח מוהר על קדושת השם . אבל גרסת הספרים שלנו ואם איתא לימא ליה הא בנגעא והא בפרהסיא כלומר דהבא מוכיחין דכן נח אינו מלווה על קדושת השם דאם איתא למה התיירו אג"שע כמחלט לנעמן לך לשלום היה לו לומר בנגעא מותר בפרהסיא אסור אלא ש"מ מלמא קאמר ל' מידי דכן נח אינו מוחרר על קדושת השם וככי משקנא דתלמודא' וזו גירסא נכונה גרסת ר"ה' כמו שאשערנו בתום' והכי איתא בהדיא בירושלמי בתם' שביעית פ"ג ר' אבינא בעי קמוי רבי אחי כותי' מיהו שהיו מתוין על קדושת השם ר' ניסא בשם ר' אשור שמע לה מן הדא לדבר הוה יסלח' לעבדך בכאי בית רמון ונ' ישראל מתוין על קדושת השם כותים אין מתוין על קדושת השם :

סליק פרק בן סורר ומורה

פרק ואלו הן הנשרפין

מתניתין . יש בכלל אשה ובתה בתו ובת בנו וכו' כלומר העריו' התפורשת בתורה הן בת כהן ואשה ובתה וכל אלו העריות האחרות הן בכללן ונפקי מדרשא לשה ובתה . וז"ל היה בדין לומר אשה ואמה שהיא הממורסת בתורה בעונם שהריפה כדכתיב ואים אשר יקח את אשה ואת אמה כאלו ישראל כו' דלא אשה ובתה באזכרה שמענו בדכתיב ערות אשה ובתה לא תגלה וכו' אבל בעונם שריפה לא שמענו . אלא שהנחת לקח לשון אשה ובתה במקום אשה ואמה וכדמפרש רבא בגמרא תני אשה שנשא בתה וכוננתו היה באומרו אשה ר' ה' אשה האסורה דהיינו חמותו ובתה דהיינו אשתו הנשואה לו . אבל קרא דקאמר אשה ואמה מפני שאמר בלשון קיחה איש כייקח וכו' שהקיחה היא בלשון והאיסור הוא באשה : דהוהוה ואם חמותו ואם חמיו . והגויה היינו אשה ובתה כמו שפירשנו אלא דכולהו מסדר להו ואזיל כמה נשים הן בכלל אשה ובתה . שבוין שריפה וחור' ומונה חמות' עתה

ע"ה מניין לעשות שחר הבא חמנו כשאר הבא ממנה נאמר כאן ומה וכו' . ע"כ אית לן למיתר דג"ש היא מופנה משני נדדים דהנה הנה וזימה זימה כולוה מייטרו וכיון סבן למידק ואין מטיבין דלי לא תימא הכי איכא למיפדך לע"ה שריפה חמורה מה לשאר הבא ממנה סבן אמה כשריפ' תאמר בשאר הבא ממנה שחמו

חדושי סנהדרין להר"ן ז"ל פרק הנשרפין

שאלו בסקילה . וכו' א"כ לקמן דפרכינן הכי כי בעינן למילף אם אמו
תאם אמה אחת לא עי ליה דמופנה משני נדרים למדין ואין משיבין .
משום דעיקר ג"ס דהנה הנס וימה ימה אוקימנא לה לבת בנו ובת בתו
מאונסות שהן כפריפה בתו בת בנה ובת בתה . ובת הכי לא מלינן למילף
איסורא לאם אמו תאם אמה מבח הג"ס דחיבא למיפדך מה לאמה שהיא
בשריפה וכו' משום דלא אחרין למדין ואין משיבין אלא כדי לקיים
הדרשא לעיקר הג"ס . אבל לאחר שיכל מתנה דין אחר לין לרבות בכח
ג"ס דין אחר כל איכא דחיבא למיפדך . וכו' ומאלי רחית לרבות בת
בנו ובת בתו לשריפה בג"ס וזהו הניחא אם אמו מבח הפירכא . אימת
איכבא גויקס הג"ס לאם אמו לאיסורא ולהניחא בת בנו ובת בתו משריפ
מבח הפירכא . יש לומר שיתר ראו לרבות שריפה לבת בנו ובת בתו
שהיא בנה הכתוב בפירוש מלרבות אם אמו לאיסורא שלא שמענו אמה
כלל . תדע שהרי בתו מאונסות לא מתרביית בכלל הג"ס לפי דברי
בבבא דלפי שאין איסורה מפורש בתורה שאם היתה בכלל בדברי
הברייתא היחך שאלו עליה לפיכך בתו מאונסות מתן הדי דנו ג"ס
דנהג הנה ומה אמה אלא שכונת הברייתא אינה אלא להביא בת בנו ובת
בתו לשריפה מפני שנכתבו בפירוש וזהו שאבי טורח להביא אותה בק"ו .
ורבא דאמר א"ר יצחק בר אבדימי אמי הגה הנה ומה אמה און לך
לומר שהוא חדש ג"ס זו להביא בת לשריפה שכבר באמרה עיקר הג"ס
בבבא דר' יצחק בר אבדימי לפי הברייתא הוא לרדך . וכן סדרה אמו
למעלה אלא על ידי שאין כוונת הברייתא להביא תן הג"ס אלא בת בנו
ובת בתו שאלמנה כפי בקרא דא רבא להוסיף עכשיו סוף בתו בכלל הג"ס
ואין להניחא אותה כמו שאנינו אם אמו וכלתו משום פירכא שרדך סברא
הוא שג"ס היא לכל הג"ס דורות שלמטה היא כה אבל לאתויי אם אמו און
שומעין לך ששאלה דורות שלמעלה מילתא אחריתי ועוד שהפירכא בעינת
היא אמו שהיא בשריפה שהיא בג"ס דורות שלמעלה . ומה שהקשו בכלתו
אמא שהיא בסקילה א"כ ע"י שהכלה אינה בכלל ג"ס דורות שלמעלה זהו
מפני שהג"ס בעמיה לא באה אלא ללמד על שאר הבת מתנו כשאר הבת
מתנה ובשעתה בל לחזור וללמוד על שאר הבת מתנה . משאר הבת המתנו
אין שומעין לך בתקום שיש פירכא . אבל מ"מ בג"ס דורות שלמעלה שהג"ס
דוכא המופנה שבה לין משיבין כלל . שכבר למדנו שאר הבת מתנו משאר
הבא מתנה ולדברי רבא מהניא הך ג"ס אף לבתו דהיא בכלל ג"ס דורות
שלמעלה ולדברי אביי לא מהניא ג"ס אלא לבת בנו ובת בתו ובתו אמי
חק"ו כדאיתא בגמ' לקמן וכן סוכר אבוב דר' אבין כאכיו דמגרידך דרשה
לבתו מאונסות מובת אים כהן . זו היא השיטה הגבוהה . ונסתלקה
הקושי' שמקשין בתוספות וז"ל היאך למדו שאר הבת מתנו משאר הבת
מתנה דשאר הבת מתנו אם אמו פטור . לפני מה שפירשנו אפילו
איתא להך פירכא לית לן למיפדך מידי על עיקר הג"ס וכדכתיבנא .
וכ"ס דקושי' משיקרא ליתא דהיאך יקשו . תאמר בשאר הבת מתנו דאם
אמו פטור דתלמודא לא ידך גיטא קא פדך מה היא אם אמה אסורה הן
הוא אם אמו חייב : **רבאשי אמר** לעולם כדקתני ומאלי למטה
למטה בליסור . כלומר שאין כוונת הברייתא ללמוד דורות שלמעלה
מדורות שלמעלה דולאי קרא דרשה ואמה קא רבי אמתהיה דורו שלמעלה
דג' דורות שלמעלה הם האשה ובתה ובת בנה או בת בתה ועם האשה הם
שלושה דורות שלמעלה הם האשה ואמה . ואם אמה הרי שלושה וא"כ קרא
דכתב אשה ואמה הן אית לן שני דורות למעלה אף שבא לרבות הרחוק'
מן הקרובות כלומר לעשות אם אמה כאמה והוא למטה כלמעלה שהאיסור
הקטן והקל . והוא אם אמה יתיה בעליון החמור והוא אמה וילפינן הן
מתכ כנה ובת בתה דאם האם כדורות שלמעלה מתם היא כנגד בת הבת
מדורות שלמעלה מתם וכאם עשה בת בנה ובת בתה ככה יעשה אם
אמה כאמה . והי כה מג"ס של אמה ומה שלממוד דורות שלמעלה מתם
מדורות שלמעלה מתם כדרך שאמר אביי . ומכאן נלמדו לאם שבכלל
דורות שלמעלה היא אם חמוי בלם חמותו כדרך דורות שלמעלה שבת בנה
היא כבת בתה וכן מה שאמרו בסוף הברייתא ומה כאן למעל' כלמטה
אף כאן למעלה כלמטה הוא כדרך שפי' אביי ומה כאן בשריפה עשה
למעלה כלמטה אף כאן באזהרה עשה למעלה כלמטה וכו' . והכוונה
להניחא אזהרה לאמה ואם אמה לפי שלא שמענו אזהרה לא כדורו שלמעלה
שאי"פ שרבי אשי מפרש 'מטב למטה כליסור והו דורות שלמעלה' עמין
שאם אמה קרויה למטה ואמה למעל' אף כשבא ללמוד דורות שלמעלה
מדורות שלמעל' ודאי שאמה קרויה למעל' ובתה למטה לסדר הדורות
שכליסור און לומר למטה ולמעל' שבת והאם כמעל' אחת הן כליסור .
ובתוספות אמרו שר"א כריך לשנות לפי פירושן סוף הברייתא מה להלן
למטה כלמעל' שהרי הוא מפרש על הדורות שלמעל' הסם למט' כליסור
ואינו כלום שהרי אמרנו שאין זה אלא באם אמה כשהוא עושה אות' כאמה
אלא כשיבוא לעשות אמה כבת' איש הסם . ועבר ברור הוא :

שאלו בסקילה . וכו' א"כ לקמן דפרכינן הכי כי בעינן למילף אם אמו
תאם אמה אחת לא עי ליה דמופנה משני נדרים למדין ואין משיבין .
משום דעיקר ג"ס דהנה הנס וימה ימה אוקימנא לה לבת בנו ובת בתו
מאונסות שהן כפריפה בתו בת בנה ובת בתה . ובת הכי לא מלינן למילף
איסורא לאם אמו תאם אמה מבח הג"ס דחיבא למיפדך מה לאמה שהיא
בשריפה וכו' משום דלא אחרין למדין ואין משיבין אלא כדי לקיים
הדרשא לעיקר הג"ס . אבל לאחר שיכל מתנה דין אחר לין לרבות בכח
ג"ס דין אחר כל איכא דחיבא למיפדך . וכו' ומאלי רחית לרבות בת
בנו ובת בתו לשריפה בג"ס וזהו הניחא אם אמו מבח הפירכא . אימת
איכבא גויקס הג"ס לאם אמו לאיסורא ולהניחא בת בנו ובת בתו משריפ
מבח הפירכא . יש לומר שיתר ראו לרבות שריפה לבת בנו ובת בתו
שהיא בנה הכתוב בפירוש מלרבות אם אמו לאיסורא שלא שמענו אמה
כלל . תדע שהרי בתו מאונסות לא מתרביית בכלל הג"ס לפי דברי
בבבא דלפי שאין איסורה מפורש בתורה שאם היתה בכלל בדברי
הברייתא היחך שאלו עליה לפיכך בתו מאונסות מתן הדי דנו ג"ס
דנהג הנה ומה אמה אלא שכונת הברייתא אינה אלא להביא בת בנו ובת
בתו לשריפה מפני שנכתבו בפירוש וזהו שאבי טורח להביא אותה בק"ו .
ורבא דאמר א"ר יצחק בר אבדימי אמי הגה הנה ומה אמה און לך
לומר שהוא חדש ג"ס זו להביא בת לשריפה שכבר באמרה עיקר הג"ס
בבבא דר' יצחק בר אבדימי לפי הברייתא הוא לרדך . וכן סדרה אמו
למעלה אלא על ידי שאין כוונת הברייתא להביא תן הג"ס אלא בת בנו
ובת בתו שאלמנה כפי בקרא דא רבא להוסיף עכשיו סוף בתו בכלל הג"ס
ואין להניחא אותה כמו שאנינו אם אמו וכלתו משום פירכא שרדך סברא
הוא שג"ס היא לכל הג"ס דורות שלמטה היא כה אבל לאתויי אם אמו און
שומעין לך ששאלה דורות שלמעלה מילתא אחריתי ועוד שהפירכא בעינת
היא אמו שהיא בשריפה שהיא בג"ס דורות שלמעלה . ומה שהקשו בכלתו
אמא שהיא בסקילה א"כ ע"י שהכלה אינה בכלל ג"ס דורות שלמעלה זהו
מפני שהג"ס בעמיה לא באה אלא ללמד על שאר הבת מתנו כשאר הבת
מתנה ובשעתה בל לחזור וללמוד על שאר הבת מתנה . משאר הבת המתנו
אין שומעין לך בתקום שיש פירכא . אבל מ"מ בג"ס דורות שלמעלה שהג"ס
דוכא המופנה שבה לין משיבין כלל . שכבר למדנו שאר הבת מתנו משאר
הבא מתנה ולדברי רבא מהניא הך ג"ס אף לבתו דהיא בכלל ג"ס דורות
שלמעלה ולדברי אביי לא מהניא ג"ס אלא לבת בנו ובת בתו ובתו אמי
חק"ו כדאיתא בגמ' לקמן וכן סוכר אבוב דר' אבין כאכיו דמגרידך דרשה
לבתו מאונסות מובת אים כהן . זו היא השיטה הגבוהה . ונסתלקה
הקושי' שמקשין בתוספות וז"ל היאך למדו שאר הבת מתנו משאר הבת
מתנה דשאר הבת מתנו אם אמו פטור . לפני מה שפירשנו אפילו
איתא להך פירכא לית לן למיפדך מידי על עיקר הג"ס וכדכתיבנא .
וכ"ס דקושי' משיקרא ליתא דהיאך יקשו . תאמר בשאר הבת מתנו דאם
אמו פטור דתלמודא לא ידך גיטא קא פדך מה היא אם אמה אסורה הן
הוא אם אמו חייב : **רבאשי אמר** לעולם כדקתני ומאלי למטה
למטה בליסור . כלומר שאין כוונת הברייתא ללמוד דורות שלמעלה
מדורות שלמעלה דולאי קרא דרשה ואמה קא רבי אמתהיה דורו שלמעלה
דג' דורות שלמעלה הם האשה ובתה ובת בנה או בת בתה ועם האשה הם
שלושה דורות שלמעלה הם האשה ואמה . ואם אמה הרי שלושה וא"כ קרא
דכתב אשה ואמה הן אית לן שני דורות למעלה אף שבא לרבות הרחוק'
מן הקרובות כלומר לעשות אם אמה כאמה והוא למטה כלמעלה שהאיסור
הקטן והקל . והוא אם אמה יתיה בעליון החמור והוא אמה וילפינן הן
מתכ כנה ובת בתה דאם האם כדורות שלמעלה מתם היא כנגד בת הבת
מדורות שלמעלה מתם וכאם עשה בת בנה ובת בתה ככה יעשה אם
אמה כאמה . והי כה מג"ס של אמה ומה שלממוד דורות שלמעלה מתם
מדורות שלמעלה מתם כדרך שאמר אביי . ומכאן נלמדו לאם שבכלל
דורות שלמעלה היא אם חמוי בלם חמותו כדרך דורות שלמעלה שבת בנה
היא כבת בתה וכן מה שאמרו בסוף הברייתא ומה כאן למעל' כלמטה
אף כאן למעלה כלמטה הוא כדרך שפי' אביי ומה כאן בשריפה עשה
למעלה כלמטה אף כאן באזהרה עשה למעלה כלמטה וכו' . והכוונה
להניחא אזהרה לאמה ואם אמה לפי שלא שמענו אזהרה לא כדורו שלמעלה
שאי"פ שרבי אשי מפרש 'מטב למטה כליסור והו דורות שלמעלה' עמין
שאם אמה קרויה למטה ואמה למעל' אף כשבא ללמוד דורות שלמעלה
מדורות שלמעל' ודאי שאמה קרויה למעל' ובתה למטה לסדר הדורות
שכליסור און לומר למטה ולמעל' שבת והאם כמעל' אחת הן כליסור .
ובתוספות אמרו שר"א כריך לשנות לפי פירושן סוף הברייתא מה להלן
למטה כלמעל' שהרי הוא מפרש על הדורות שלמעל' הסם למט' כליסור
ואינו כלום שהרי אמרנו שאין זה אלא באם אמה כשהוא עושה אות' כאמה
אלא כשיבוא לעשות אמה כבת' איש הסם . ועבר ברור הוא :

ע"ב שהברזל

תמית בכל שהו . פי' רש"י ז"ל שאם תהב
לו מחט כחוטש וכדאמרין והוא דברוי
מיברו . ואינו מחזור שאף אם תהב לו קין כחוטש כן הוא ממית . אלא
כמו שפירש ר"ת ז"ל עיקר שהברזל יש בו כדי להמית בכל תקום שתחבינן
בו בגוף משום דפרולא מרזף זרופי והכי איתא בפ' אין מעמידין היא
פדעמא שבנתא היא ומחללין עליה את השבת וכירוש פדעמא חת
ברזל : והרוא נברא דלמנא לחיותא דחבריה רבינא מחייב ורב
אחא בר בר פטור . בראה דולא דמאן דפטר מלמנא לית לי כדניי מחונו'
דינא דגרמי הילכך לדינא דקיימא דמבינן דינא דגרמי אפילו בכסויה
לגילמי פשיטא דחייב דהא מתמנא לא גרמא כדקין בלחוד הוא דפטור
דינא דגרמי דבריא חייב . וכדאיתא כ"ק וכדמובא ות"א חייב
כדוכא ומאן דפטר מלמנא מיימי לה מקרא דרובא הוא למטווי מלמנא
ולדידיה ה"ה דבכל דיני מחונו' דינא דגרמי פטור ולא ק"ל בותיה
ובדכתיבנא :

דף ע"א אמר רבה

כפשו ומה פטור . הוא משמע
לכאורה וטעמא דפטור מפני
שסוף רעב לבא וא"כ היינו אידך דרבה דסוף חמה לבא וסוף לנה לבא
דפטור . ותתי' ל"ל . אלא ודאי הוא דמת ברעב פטור היינו א"כ ע"י
שהחיל בו הרעב דלא דמי לבכחו כנה ומה בחמה ומה דחייב דהתם
מיוירי דים בלחות חמה ובלחות לנה כעלמה כדי להמית והוא ל"ל ככבש
עליו לתוך המים או לתוך האש שא"פ שאינו מת מיד בחמה וכנה כמו
באש מ"מ בלחות חמה ובלחות לנה הוא מת ע"י שנלמדהו לתוכן .
אלא כשהחיל בו הרעב אמו השיעור מן הרעב שהחיל בו כשעת כפית'
אין בו כדי להמית . אלא מוסיף הוא ובלא לו מחלו ודומה קלת לטוף חמה
לכא שהרעב התמית סופו הוא לבא מתקום אחר ולא אלוהו רעב בו כבר
ובהא פליגי רבה ור' ירמא בסמוך ככפה עליו גיגית ופרע עליו את
החטויקה שמיד בשעת כפיפת הגיגית החיל בו הכל שיהא מוסיף והולך
עד שיהא בו כדי להמית וכן נמי בשעת שפרע את המעו' החיל בו לנה
שהא מוסיף והולכת עד שיהא סוף המו' לבא מתקום אחר והוא כפשו
ברעב כמו שאמרנו וע"ז אמרו תסתיי' דרבה הוא דאמר פטור מדאמר
רבה כפשו ומה ברעב פטור . והכי מוכח במאלי דאמרין לקמן התם בלא
שרגא לא מחילי ביה הכלל בשעתיה הכא בלא שרגא מחילי ביה הכלל
בשעתיה שכל שלא החילי בשעת כפית' וסופא לבא לחחר מכן פטור .
וכל שהחילי בשעת כפית' והוא משרבה וממית מחלוקת וק"ל כרבה
ופטור . ולפי' כי אמרין כפשו בחמה ומה בלל' ומה חייב כריך לשער
אם היתה בלחות חמה ובלחות' ננה כדי להמית בשעת כפית' כלומר שאם
כפשו בכרך קודם שנתחמם השמש כל נרכו פטור לדעת רבה :

כפתו

לפני ארי פטור לפני ימושין חייב . פי' רש"י ז"ל טעמא
דכפתו לפני ארי פטור משום דאי נזוי לא היה כפות אינו
יכול להניל מן הארי . ור"מ דהא דכפתו לפני ארי דפטור אין כריך לומר
אם כפתוהו וא"כ בא ארי ואכלו שהוא פטור אלא ח"ע פיה הארי

חירושי סנהדרין להר"ן פרק הנשרפין

שם ובמקומו לפני פטור משום דלארי אדעתא דנפשי קא חכיב ואין זה כמחמת למוך המים או למוך האור דהתם עכ"פ ישרף או יטבע כמים אבל בעל חין הסיק ממנו' נכח • וגדולה מזה תנן במסכת את הכלב ואת פנחס שפטור משום דאדעתא דנפשיהו קא חכיב • אבל הדבר פשוט שאם התחיל הארי לאכול והוא היה בורח ממנו ובה זה וכפתו לפניו עד שהמיתו וזה דמי בכבש עליו פמים ואין יכול לעלות משם דחייב •

ולפי שיטה זו כי אמר רבה לפני יתושין חייב א"ל לומר אם כפתו ואח"כ כחו היתושין ואכלו או אף אם כפתו למוך היתושין שהיו עם דמ"מ אעמלן הם נאים ואוכלים בו • אלא דאירי שכבר התחילו בו לאכול וזה היה בורח מהם ובה זה וכפתו לפניהם שהוא חייב כמי שכבש עליו למוך המים והחיו' טעם ללמד מן היתושין יותר מן הארי מפני שאותן יתושין שהתחילו בו אין גומרין מיתתו דהכי חזלי והני קא חיתו ואע"פ כן הוא חייב מפני שכל היתושין עם אחד הם כענין המים שודאי אינו מת בחמתו אלא עומד למתן אף אם מים וחזלי דהני חזלי וחזרתי אלו סמת בהם אלא טעמא דמילתא דחיי' דעם מים אחד הם ה"כ שם היתושין אחד הם • ובה אפי' פלוג דאפילו ביהושין נמי פטור דלא דמו למים מפני שכולן מתדבק' והן גוף אחד אבל היתושין הן גופין נחלקים ואיכא למימר דהוה הני חזלי והני אלו ופטור • כך פירש בתוספות ז"ל ויפס פירשו • ולענין הלכה משמע לי להלכתא כרב אפי' דהוא כפרח וטעמא דמסתבר הוא • והרמב"ם ז"ל שלא הביא דין זה דפ"ג מה רוגח ושמירת נפש סמך על מה שפסק דסוף חמה נכח וסוף נכח לנא פטור :

ע"ב זרק לנור כביתל חזורה לאחורי והרגו חייב • מפרשין לקמן טעמא משום דכפ"ג כמו הוא • וזרק לנור למעלה והלכה ללדדן נמי דחייב היינו נמי משום דכה כחוס הוא משמע דלי אולא לתחת שאינו בכח שלו כלל שהוא פטור • והקשו על זה ואמר דלמה לא יהא חייב חי אולא האבן לתחת משום שהוריקה שלו שזרק האבן בחמה חייבה לו הירידה בלתי אולם לא חיי' העליה הוהא במדליק האש כשראו וזכ"כ בזה רוח מנויה דחייב למ"ד דאשו משום חניו והכי קי"ל שחע"פ שאין האש שולב' בכחו כלל תאחר שהוא מדליק במקום רוח מנוי' דזמן אותה כאלו הוא עומד עשאה וכן נמי מולדה דאש היו אבנו וסבינו שהיו חן בראש גבו ועלו ברוח מנויה והיו חן דחיי' והוא לא תה"ח הוריקה שזרק למעלה ואע"פ שירדו מחליו כאבנו וסבינו שהניחו בראשנו ונפלו דחייב • ותיירו בזה דאין חוב נזיקין אלא בכח ובכופע לא בזה שבעה ורוח מנויה פועלת היא ורואין אותה כאלו היה בכח אדם ע"פ שהיא מנוי' אבל הירידה למטה אין בה פועל של כלל' אלא שמחמת כבדה היא יורדת ואף אם הרגו בירידתו לא נעשה זה בפועל' אלא כובד האבן הוא שהיו מחליו • כן כתב הר"ד דוד ז"ל בשם רבותיו בעלי תוספות :

ואי אומר דעיקר תירוולא יתחם שמה שהם אומרים שאין חוב של נזיקין אולא בכח ובכופע לא בזה שבעה ממילא אבל רוח מנוי' היא פועלת ורואין אותה כאלו היא בטבע' אבל היריד' למטה אין בה פועל כלל' אלא מחמת כבדה וכו' דא"כ מאן דכפתיה לחכריה לפני ארי אחאי פטור הא חייביה הארי הפועל האוכל האדם כמו הרוח המנוי' המלכה האש זכ"כ דלא דמו אהדדי משום דארי אדעתא דנפשי קא חכיב ומ"מ פטור אבל הרוח המנויה הוא בטבע' וכיון שהיא בשבע' רואין אות' כאלו היה חובל במכשיר האש • ח"כ יותר היא בטבע' מנועת האבן אלמטה לפי שכל עת המעשים מרד למטה אחר שהושלפה למעלה' והרבה זמנים יש שאין מנשב שום רוח ואפילו מנויה וכיון שכן יותר ראויה הוא שנתחד שהיה מנועת האבן למטה פועל האדם כי הוא פועל בהשליך אותה למעלה יותר מתנועת הרוח המנויה הנעש' בלי שום פועל • לפיכך חזי אומר שאין לדמות נזקי מתוך לרולח לענין חוב מית' משום דרולח אקיל דחמתא נביה דלא עשה בו שונג כמו' ואונס כרולח וכיון שכן בעינן שיטעה פועל תמם ובריה היויקיה קודם שיחיי' מיתה כההיא במאן דכפת' לחכריה ואשקיל עליה דקדק דמיא' דכח רלשון חייב בכח שני פטור משום דלא היו גיריה אלא בכח רלשון אבל בכח שני אע"פ דכריא היויקיה כיון דלא עביד מעשה תמש אלא בגרמא פטור ואלו דכות לענין נזיקין אלו הניח חפצו חכירו בקרקע ואשקיל עליה דקדק דמיא' ונכחדו אפילו בכח שני משמע דחייב דכה שני זה בריא הויקי' והוי דינא דגרמי ממש ולא גרע מאד שטרותיו של חכירו דחייב • ור"י לגבר מדאמרי' כפ' כינר הדגל (ד"ב ע"ג) אמר רבה זרק כלי מראש הגג והיו תחתיו ברים ובסמות ובה אחר וסילקן או קדם הוא וסילקן פטור דכתיב דא' דשדיה פסוקי' מפקסין גיריה ובהא לא קי"ל כרעה דליהו לית לי' דינא דגרמי דליהו הוא דאמר דשורק שטרותיו של חכירו פטור ואנן קי"ל דחיי' וכמו שכתב הר"א ז"ל והרמב"ם ז"ל כפ"ג מה' חובל ומוזק והמפרשים ז"ל לפיכך ליתיה לדרבה ולפיכך אם קדם וסילקן הוא או אחר חייב • ואלו דכוותיה אמרינן בשמעתין זרק חן ותרים כירו ובה אחר ונטלו ואפילו קדם הוא ונטלו פטור דכתיב דא' דשדיה פסוקי' גיריה אולא דאפילו היכא דפסקי גירי חייב בדרי תמונות ודריני נפשות פטור כיון דלית לי'

גירי ממש • וזה לפי שיטת הר"א ז"ל והרמב"ם ז"ל אבל בתוספות ז"ל פוסקין דאפילו בתמונות פטור כההיא דרבה וא"כ הראיה חגיגה מוכרתא אבל החלוקה היא אמיתית • ולענין אשו גמי אפי"ג דמשום חניו הוא וכדקי"ל הכי וחיי' בארבעה דברים מ"מ לא מייחוי מיתה אלא ח"כ כפל למוך האור וכבשו שם או שדחפו לאור ואין יכול לעלות משם דעביד מעשה ממש וכדאיתא בהדיא בתמיתין הלכך בדון הוא דכשהיי' האבן דרך וירידה שיפ' פטור דלא עביד מעשה דגירי דדומיא בכח רלשון דקדק דמיא' בעינן ולפיכך אין להטות ענין אש דחויבו חינו' אלא בתמונות וכד' דברים לענין חיו' מיתה אלא ח"כ עשה מעשה ממש • וזה ברור כנ"ל : **פחם** משחקין בכדור כמה דעייילו שפוי מינה ניחא ליה • פי' ובשרה בנור ד' אמות ה"ל ככתבון לזרוק חרבע וזרק פחים דפטור וכדדרשין במס' מכות מקרא דואשר לא נדה וכו' • ובתוספ' אמרו שפטור גלות הוא דאי פטור מית' פטיט' דהא לאו כר התראה הוא • וליחא דהא כתבון להרוג את הבהמ' והרג את האדם פטור ומינה אינו כר התראה יותר מזה • אלא שבוה וכוה' ז"ל שהתראה' היא שבעדים החרו לו שלא יזרוק כנגד סבה' שמא יזרוק על האדם ויהא חייב והוא קבל שהתראה' שעל מנת כן הוא עושה שאם יזרוק על האדם שיהא חייב • וזה ז"כ אמרו לו העדי' שלא יזרוק חרבע שמא יזרוק שמים ויזרוג את האד' שזאח עומד כנור פחים והוא קבל ההתראה :

דף ע"א רבנן סברי כל נפש עד לחיבה כליה נפש ור' יהוד' וכו' בתוס' ז"ל מההין שיאך חסד לרודם מסקו אחד דבר והפכו דלרבנן אחי למעוטי ולר' יהוד' לרבויי וכו' ותיירו דמשמעות דורשין הוא ככפס בלא כל אש משמעות נפש או מקלת נפש ולפי המשמעות באל כל למעט או לרפות • ואין נורח לזה כלל' דלשון כל כולל' שמי משמעות יש כל שהוא כולל' כל הדבר כגון כל פטור טהרה תכלו • כל התורה אשר אכבי אנו אהבס • ויש שמשמעותו מקלת הדבר כגון לא תחיה כל נפש • החייבת כל נפש' לא תאכל כל פועבה • ומ"מ פליגי בכל נפש אדם אם הוא כללות הנפש או מקלת הנפש בהשגחת לשון כל • וזה כגון :

דף ע"א רבנן אמרי דכיר' יבאי פרט לזורק אבן לגו • הא מפרש חזילי לא אכתיבין לן קרא אלא למשעה ישראל וכתיב אחד בייבין לא משועינן דכל קבוע כמחלה על מחסה דמי • וא"כ ככל דוכתא דחמירין כל קבוע כמחלה על מחסה דמי מהכא שמעינן ליה והכי אייתא בהדיא בכתובות פ"ק (דף טו) דאמרינן הפס ומדאורייתא מנלן אמר קרא ואמר לו וקם עליו דמוקי ליה רבנן פרט לזורק אבן לגו • ואיכא למימד' לר' שמעון דמוקי ליה באי קרא עד שיכחווין לו דנתכוון להרוג את זה והרג את זה פטור ואפילו אחר לחד מנייהו עד שיאמר לפניו חני מתכוון א"כ מנא הוי דינא דכל קבוע כמחלה על מחס' דמי • ואיכא למימר דר' שמעון לית ליה מדאורייתא דינא דקבוע' אלא מדרבנן דהתם בכתובות שילינן מדאורייתא מנלן לא משכחת ליה אלא נאחשה לו וקם עליו אליבא דרבנן ואלו ה"ל לר' שמעון קרא אחרינא הוה מיימי ליה תעמוד : ולפיכך פסק הלכה קי"ל כרבנן דנתכוון להרוג את זה והרג את זה חייב כל היכא דליכ' התראה דחיד ודביט' אלוהה כרבים דפליגי עליה דר' שמעון • ועוד דבעלמא אית לן דקבוע מדאורייתא ולר' שמעון לא משכחת ליה קבוע מדאורייתא וכדכתיבנא • והתמה מהרמב"ם ז"ל שפסק דנתכוון להרוג את זה והרג את זה פטור כר' שמעון ולא מחזור • וכבר השיב עליו הר"א ז"ל כפ"ג מה' רוגח :

ע"ב האי דתנא דבי חוקיה מפקא פדר' ומפקא מדרבנן • ודאי חוקי' לית ליה דר' ולית לי' דרבנן דחוקי' ס"ל נתכוון להרוג את זה והרג את זה פטור ממית' וממון כדמפרש ואיל • ור' סבר שפטור ממיתה וחייב ממון • ורבנן סברי שחיי' מיתה ולא ממון • ולכאורה משמע דר' ורבנן לית לכו דחוקי' אבל קשטא דמילתא דרבנן כיון דס"ל שחיי' מיתה ולא ממון לא משקי מדתני דבי חוקי' דאמר אף מכה אדם לא תחלוק עליו לחייבו ממון אלא לפוטרו ממון דאיכא נמי מודו בהכי שאין לך מכה אדם שיהא חייב ממון אלא דקרא דדאי לא מלריד' לכו לשאין מתכוין דקדאמר תנא דבי חוקיה כיון דכר קטלא הוא ואוקמי ליה לדרך עליה ודרך וירדה לשונג נמור שהוא פטור ממון דקדי' כפ' אלו נטרות (ד"ב ע"ג) שחייבי מיתות שונגין ודבר אחר פטור והיינו דאמרינן התם נמי איכא מירי לר' חייבי מיתות שונגין ודבר אחר חייב וזה תנא דבי חוקיה וכו' משמע דלא פליגי דבנן עלי' אבל מ"מ משמע דר' פליגי עלי' דליהו ס"ל בהתכוון להרוג את זה והרג את זה פטור ממיתה וחייב ממון וא"כ לית ליה דחוקי' דפטורו ממון ומיתה • ומיכא אע"פ דר' פליגי עליה אמרינן התם ס"ל מלו כדכתיב ומי איכא דלית לי' וכו' דרבנן מודו בהכי אליבא דר' ור' אמרו קאמרינן דודא ס"ל כרבנן והיינו דאמרינן בריס פר' בהתכוון להרוג את זה והרג לי' תנא דבי חוקיה אלא למאן דלית לי' תנא דבי חוקי' חיי' איכא למימד' משום

חרושי סנהדרין להר"ן ז"ל פרק הנשרפין

השום דשמיטין ליה לר' דלגיו כדאמרין . כן תירץ הרמב"ן ז"ל . אבל בתוספת ז"ל חמור דר' נמי לא עליג . אעיקר הדין דחוקיה וס"ל נמי דחייבי מיתות שנגנין ודבר אחר פטור דא"ל דלמור בתבין להרוג את זה והרג את זה שהיה חייב בתמונו אינו חייב אלא בלתי האסא עמלה שחייבו הכתי' כן במקום מיתה משום דכתי' ונתת נפש תחת נפש אבל מדמי ולדות פטור הוא וכן מכל מונן אחר שנתחייב בלתי הכאה מכה היקישא דמכה אדם ומכה נתי' ומשום אותה היקישא הוא מודה לחייבי מיתות שנגנין ודבר אחר שהוא פטור . והיינו דאמרין בפ' אלו נערות וני' איבת מ"ד חייבי מיתות שנגנין ודבר אחר חייבי . והא דאמר רב ארש בר אבהו בפ' שור שנגנח ד' וה' (דף מ"ג) חסדים כי נתכוונו זה לזה אע"פ שיש חסין בלשון יעצמו ונתכוונו ללשון עמלה לא יעלשו . גרסה דלגיו אדחוקיה וכן גרסה דעת רש"י ז"ל ס"ס . וי"א דלא פליגי אדחוקי' וס' יתבאר בע"ה . ומ"מ איבת למידק אשמעתינן לתנא דבי חזקיה ונתת נפש תחת נפש למאי מוקי לה . כיון דחייבי פטור ליה מיתה וממונ . תירץ הר"ן דוד ז"ל דחוקיה לא ס"ל דר' אלעזר דלמור דמלכות שנתחייב הכתי' מדרב אלה במכות שלא במיתה שלא היה כדי להמית בהכחשו ולפיכך בשנהרנה האסא פטור עליה כדון תבין להכותו על מתנא שלא היה בו כדי להמית דפטור . אבל גרסה ודלוי דכיון שלא היה בו כדי להמית שחיי' לשלם ממונ ליהורשו כדון מוקי ללגנין כדון לא בעינן כוונה דאדם מועיל לנפשו תנן ואפילו לחוקיה דפטורו בכל ענין ממונ היינו דוקא כשי' בהכחה כדי להמית אבל כשאין בו כדי להמית אינה בכלל מכה אדם אלא בכלל נזקין הוא . ונתת נפש תחת נפש היינו ממונ כדדריש בגמרא :

דשב"ר

חמר בהונא שלא נגמר דינו כ"פ לא פליגי וכו' פי' לאו למיתא דכשור איבת לחלוגי ולומר דגומרו דינו שלא בפניו אדרבה קרא כי כתיב כשור כפי' והועד בעליו חמרה חמרה יבת בעל השור ויעמוד על שורו אלא דרשב"ל יחא ל' טפי טעמא דר' יהוד' דלמור לתיטוביה נגמרי לא כיון דרובחיס ניגהו כשורים דוקא שאין עונש בהריגתו מלאקמחא בלשנים שיש עונש במיתתו דר' יהודה אמר מוכנסין אינו לכישה לאו לחיפולוגי אנומרוין דינו דשור אלא חל לטעמא דלמור דלמפטירינהו לגמרי לא כיון דרובחיס ניגהו . וא"ת וכשורים הלך פוטרוין אותן חממים את כולם מפני אחד שלא נגמר דינו שנתער' בהם שאפילו היו כולם כשורים אם נתערב שור הנסקל ביניהם כולם אשורין אפילו כאלף חמם דבעלי חיים חשיבי ולא בטילי כדחייש בפרק התערובות . וי"ל דלרבנן לא פטרוי להו אלא מיתה לומר שאין ב"ד תמוין להמיתו מבין שיש ביניהם אחד שלא נגמר דינו אבל ודאי חסורים הם חיבור עולם ונהנין כן כשאר איסורי הנאה שאין אחד מהוה להמיתו שיש עד שיסתאבו כדחייש התם בפ' התערובות . ומה שאמרו בתוספ' שאר הנסקל אינו אסור בהנאה אלא אחר שחייש אין קאסטא הכי הוא וכדמוכח בפ' המניח את הקד' אלא ש"מ בענין נדון אלפנינו האי' תירולא לאו מודי שכיון שיש בו מלות הריגה אסור הוא בהנאה כדי שלא יענה את דינו וע"ז אמרו בשור הנסקל שנתער' עם אחרים שאורין את כולן והכח נמי אחריו בולד נוגח את שנגמרי דינו עברה וילדה שהולד אסור למ"ד זה וזה גורם אסור ולפיכך כולו מודו שנתער' להרגו ואין בו משום הפסד בעלים אלא שגלחוקו אם לריבין ב"ד לטרוח כהם לקוי' כן מלות שקילה חס לא :

רפ"ע"א ולר' נוגהת

אסור הוא וילדה נגחו . פי' לא מטעם שבר ירך אמו הוא אלא לומר שאף העובר עלמו שיעע בלתי נגיהו וענין עובר ירך אמו לא שייך אלא כשנגחה ולכוסך עברו ונגמרי דינה כשהיא מעוברת שהעובר באסור עמה למ"ד עובר ירך אמו והכי מובח סוגיין דהבא הלכך אין להוכיח מכלל דרבא ד"ל עובר ירך אמו כמו שחשבו רבים . ומאי דסלקא שמעתינן דעובר ירך אמו לא לפסוק הלכה הוא אלא לפרש כן בהרייתא ואפשר להעמידה כר' אלעזר אע"ג דקו"ל בעלמא דהלכה כר' יהושע דשבר לאו ירך אמו הוא וכדחייש בפ' ואלו טרפות (דף נ"ג) לא שבתוס' ז"ל אמו כפס ד"ז ז"ל דאפילו למאן דלית ליה עובר ירך אמו הוא מודה כשנגמרי דינה גס על העובר נגמרי דינה כולו כשהדיינין אוסרוין בוגנת לו וגומרוין את דינה להריגה עליה ועל כל מה שכתובה גומרוין את הדין . דלא דמי לאיסור הבא מחלוין על הבתולה כגון טריפות שאין לאיסור ההוא עסק בולד כלל וכשהיא גומה אפשר למיתו עובר לאו ירך אמו הוא . וכן הוא :

ע"ב ש"ב

חמרה לרבה חמור הוא מותרה לדבר קל . פי' אדקתני בתניתין כל חייבי מיתות ש"מ דבשאר מיתות חוץ תרומה שאי אשה יכול להמיתו אלא בלתי חמרה מיתה הכתוב כן עסקינן . וכדקתני בהדיא הנסקלין כגדפסין . ובין שכן אינו כדון שיחא חמורה לדבר חמור מותרה לדבר קל שכתב התורה ראשונה הוא מותר ואי אשה יכול להמיתו אלא בלתי חמרה הכתובה בו . דבשלתא גבי רובא נאמר שהמותר לחמור לא יחא מותרה לקל מ"מ גזירת

הכתוב הוא להמיתו בכל מיתה שאתה יכול להמיתו ואפילו מיתה חמורה מהרג כדכתי' ולאחר לא יופר כי אם בדם שופכו אבל בשאר מיתות דבעינן קרא כדכתיב אינו כדון . ומ"מ ואפילו נאמר שהמותרה לדבר חמור הוא מותרה לדבר קל ואינו מחוסר התראה מ"מ חיי חתה מקיים בו המיתה הכתובה בו והיה רמזו לנו לומר שהיה פטור כדאמרין בקרב"ב יד העדים דבעינן קרא כדכתי' וי"ל דבשלתא חיי חמור כן שהמותר לדבר חמור הוא מותרה לדבר קל כבר נתחיי' במיתה זו או משעת התראה . ומ"מ שאין זו המיתה שחייבה תורה מ"מ במתים שנתערבה הקלה בחמורה אינן מבטלות זו את זו שהקלה בכלל החמורה ולפיכך ידונו בקלה דלאו כדון אחר דיינינן ליה אלא בחלק מן הדין שלו שנתעטש על יד התערובות שנתרכו המיתות ויש בכלל חממים מכה . כן תירץ הר"ן דוד ז"ל . ואני אומר דכי נתעטשו שר חייבי מיתות שלא להמיתו חלה במיתה הכתובה כן היינו דוקא שלא להשגיח מקלה לחמורה כדבעינן גבי רובא אבל מחמור' לקלה פשיטא דעובד כשנתקבל היבא דלמור' דמותרה לדבר חמור הוא מותרה לדבר קל . כגון שהתירו לו סתם . גרסה דר"א דלמ"ד התראה סתם . התראה היא כן פור מודה כשהתירו לו לחמור' שהיא מותרה לקלה דכ"ס הוא וכו' כי אמר' כגון שהתירו לו סתם לאו דוקא אלא לומר דחייב מ"ד להתראה סתם התרא' היא ולדיואי ודאי מותרה לדבר חמור הוא מותרה לדבר קל דאפילו בהתראה סתם שאפשר לומר הייתי כשור שהיא קלה אשכחן מ"ד להתראה היא . ומכאן מ"ד להתראה סתם שהיא מותרה לדבר חמור מפני שהוא נשנה לו את הדין ואינו מקפיד על דבריו ומ"מ דוקא חמור כגון שמתירו בו סתם דמותרה לדבר חמור לכ"ע לאו הוא מותרה לדבר קל :

רפ"א ע"ב מתניתין

מי שלקה ונשט ב"ד כוספין חמוני לכישה יס לדיקדק בוו וכלל השנוי' במשנתנו בכי' ובקלאון פוטנין בו אם הם מתקנת חכמים בענין שמתירין ב"ד מכין ועונשין שלא מן התורה . או אם הם הלכה לתם מסיני . ומשמע ודאי דהלכה לתם מסיני הם דהא דאמרין בעל ארמית טריח הלכה לתם מסיני כדאמר ליה פנחס לתם דאם נאמר סם מחבריהם מטעם מכין ועונשין וי"א דטעם מכין ועונשין ליתיה אלא לטורף עשה למרחית הכ"ד . אבל לפשטא פקעה קבועה אין לנו שאין נביא רשאי לתדם דבר ומלוה עולמית וכו' לחדש מיתה למו שאינו ממוין לא קשה עולמי' לפיכך נראה דע"כ כל אלו השנויות בהשנתנו הל"מ . והיינו דבדא דגונב את הקסוה אחריו בנת' היבא רמיזו ולא יבואו לראות ככלע את הקודש וע"ז דפסטי' דקרא מיירי במיתה אחרית' מ"מ משמע דאורית' היא מהלכה לתם מסיני . וכן לפינן מי שלקה ונשט מתמותת רשע דעיה אלמא דמלחוריותא ניגהו דמי מדרבנן לא היה להו למימר מחלן . וזכורנן כפשות שלא בעדים אע"פ דלא אמרינן בגמרא היבא רמיזו מטעם דפשוט הוא להם תפרא דכתיב ולאחר לא יבואר כי אם בדם שופכו שאחר שיש עידי אמת שדרג אין פוטרוין אמו . ומ"מ חיי כל הני הלכה לתם מסיני הם ח"כ הן גופי פורס וזאי הכי איבי אמרינן לקמן מי איבת מידי דרמתא כפרייה . ולכן קטלינן ליה ואשקינן ליה והא חיבת מי שלקה ונשט הגונב את הקסוה התקולל בקוסם והאיבא הבעול ארמית דאלמא דכל הני חקן קטלינן לאור ודמתא פטרייהו ואי הל"מ הם לא פטרייהו דחמנא . ויש מתירין דלקמן הכי פירושו ומי איבת מידי דחמנא פטרייהו שלא יהרג כדון הסלדדרין . ואכן קטלינן ליה כלל ב"ד שהקלאון פוטנין כן . ולמירון זה קשה מה שקראו מכונסין ויחמו לכישה דהתם ע"כ ב"ד הוא נהרג . אלא שיש בזה לומר דהא דלא מיקריא מיתה ב"ד דמתחיל הוא שמת . ועובר איבת למידק לתירוין זה דבי אמרינן בגמרא דגברא דברקט לא הוא דחייב מיתה בידי שמים מ"מ דליין לא מלינו בכל שרר חייב כריתות שיחא מותר להרוג אותו דרך הפקר . ולי נראה דס"ל לתקשה הכי וה"ק ודאי מילי טובא נאמרו לתם מסיני דליכא פהון דמו בקרא כשעורין מחייבין . חגיבין . ושאר דיני מלות אבל מ"מ אינו כגון לומר שתייה מיתה בידי אדם נאמרה לתם כבטי' ולא ייחא בו או רמו מיתה בתורה או חייב מיתה בידי שמים איוון שכן יש להפלה צור שמתה אם אחיו הכהנים פוטנין את מוחו בגזירין ולא ייחא בו חיוב מיתה מדאוריתא . והקשו לו ולא והתנן מי שלקה ונשט כוספין אותו לבישה דחמנא פטרייהו ואכן קטלינן ליה דתקשה ס"ל דה"כ בכל חייבי מלקיות כחובל בגלה או חזיר . ותירץ לו הא דאמר ר' ירמיה אמר ד"ל במלקיות של כריתות עסקי' דגברא דר קטלה הוא דחייב מיתה כרת בידי שמים . וחזר והקשה לו והאיבא נגב את הקסוה דלית בה מיתה בידי שמים ואכן קטלינן ליה ומירין ליה דהא רמיזו בקרא דולא יבואו לראות וכו' ולדברי הרמב"ן ז"ל איבת בה מיתה בידי שמים . ומ"מ דא"כ כי מני לקמן כל חייבי מיתה בידי שמים אחיא לא מני הגונב את הקסוה . ותירץ הרב ז"ל דהני דלקמן הם שיש בהם מיתה בידי שמים ואין בהם מיתה בידי אדם אבל בגונב את הקסוה הא איבת מיתה בידי אדם . והקשה עליו תלמידו הר"ן דוד ז"ל והא איבת טמא ששמש עם אותו שנתחייב מיתה וזמיתו בידי אדם

רפ"ב ע"א ולר' נוגהת

אסור הוא וילדה נגחו . פי' לא מטעם שבר ירך אמו הוא אלא לומר שאף העובר עלמו שיעע בלתי נגיהו וענין עובר ירך אמו לא שייך אלא כשנגחה ולכוסך עברו ונגמרי דינה כשהיא מעוברת שהעובר באסור עמה למ"ד עובר ירך אמו והכי מובח סוגיין דהבא הלכך אין להוכיח מכלל דרבא ד"ל עובר ירך אמו כמו שחשבו רבים . ומאי דסלקא שמעתינן דעובר ירך אמו לא לפסוק הלכה הוא אלא לפרש כן בהרייתא ואפשר להעמידה כר' אלעזר אע"ג דקו"ל בעלמא דהלכה כר' יהושע דשבר לאו ירך אמו הוא וכדחייש בפ' ואלו טרפות (דף נ"ג) לא שבתוס' ז"ל אמו כפס ד"ז ז"ל דאפילו למאן דלית ליה עובר ירך אמו הוא מודה כשנגמרי דינה גס על העובר נגמרי דינה כולו כשהדיינין אוסרוין בוגנת לו וגומרוין את דינה להריגה עליה ועל כל מה שכתובה גומרוין את הדין . דלא דמי לאיסור הבא מחלוין על הבתולה כגון טריפות שאין לאיסור ההוא עסק בולד כלל וכשהיא גומה אפשר למיתו עובר לאו ירך אמו הוא . וכן הוא :

ע"ב ש"ב

חמרה לרבה חמור הוא מותרה לדבר קל . פי' אדקתני בתניתין כל חייבי מיתות ש"מ דבשאר מיתות חוץ תרומה שאי אשה יכול להמיתו אלא בלתי חמרה מיתה הכתוב כן עסקינן . וכדקתני בהדיא הנסקלין כגדפסין . ובין שכן אינו כדון שיחא חמורה לדבר חמור מותרה לדבר קל שכתב התורה ראשונה הוא מותר ואי אשה יכול להמיתו אלא בלתי חמרה הכתובה בו . דבשלתא גבי רובא נאמר שהמותר לחמור לא יחא מותרה לקל מ"מ גזירת

חרושי סנהדרין להר"ן ז"ל פרק הנשרפין לא

לכן סוכרים חמתי תספוט והרמ"ס ז"ל דכונב את הקסוס לוכא מיתה
כדי שמים אכל מ"מ רמו מיתה הזכרה בענין כלי הקדש דלוטו ודמי
הינו כספגס וז"ל ספיר נרמזה מית' או בתורה ומקלל בקוסם כתי מחיי
במכר את הפס וכיון שכן משמע ודאי דתמא ששמש חיי' מית' כירי שמים
ולקמן בשמעתין מייטות ליה בג"ש מחלול חלול דתרומו' טמאה :
רפ סב ע א בית דין של השמונאי גורו הכא על הכותיה
חייב עלי' משום נשג' א"י : וז"ל והרי
אמרו שקלאין פוגעין בו והיא הל"מ וכיון שכן למאי איכטרך בית דין של
השמונאי . וכפ' לין ומעמידין אמרו שאין קלאין פוגעין בו לא בפרהסי'
ובמעשה סהיה ואתו איכטו וגוור' אפילו בנגעא ומעשה חף הכרת האמור
דקבלה כמו כן אינו אלא בפרהסיא שאם היה הכרת חף בנגעא למת'
הולך ב"ד של השמונאי לגורו על הכותי' הרי יס בו כרת . אלא שח"מ
יס לתתיה מה ענין לחלק הכרת בין נגעא לפרהסיא ואפשר שהכרת הוא
מפני חלל הפס וחלול ליתיה אלא בפרהסיא או אפשר לומר שכמו כן יס
כרת בנגעא כמו בפרהסיא אלא שמפני שבכדי אדם אין עושין לו כלום
מאחר שהקלאין אין פוגעין בו אלא בפרהסיא גורו ב"ד של השמונאי סהיה
מלקין אותו ד' מלקיות משום נשג' א"י כדי להרחיק האדם מהעבירה שיש
בני אדם רשעים שאין עומדים בעלמא בשביל כרת האיסור לשמים וכשני'
המלקיות יתרחק מן האיסור . ומעשה חף בפרהסיא הועילה גורמס
כפלא פגו בו קלאין . ומאי דאמרינן בע"א שלא היתה גורמס אלא
בנגעא לאו דוקא בנגעא ולא בפרהסיא אלא שציקר כוונתם הית בנגעא
סהיה פטור מדיני אדם יותר מפרהסיא דאלו בפרהסיא לא יתפור אדם
לעבירה זו שאם יבא קלאי אחד סיהרגו אלא עיקר גורמס הית בנגעא
וה"ה בפרהסיא היכא דלא הוה ביה קנאי : כ"ז רודף הוא . פי'
אז"ל שפרשטת פוגעין בו כדי להגילו מן העבירה שבכר כדכך בה' אלא לעשות
מאחר שאין עושה ברשות ב"ד דאם בא לימלך אין מורין לו ואינו דומה
לרודף שהיה רודף אחר רודף להגיל שאם נהפך והרגו . שדמי הרג עליו
שהאיתו הרודף ברשות ב"ד הוא עושה . שאם בא ליטול רשות . והטעם
גיה סה' שהיה רודף אחר חבירו לפורעו ניתן להגילו בכפשו וכשאר בא
להורגו היה לו לעמוד בעלמא שלא ירדוף אחר זה להרגו . אין לו סיהפק
להרגו אלא להרגו כדי שיגיל הברך ולמה יפטר עליו יותר משהרג את
הברך אין לו אלא שיכבד ולא יעבור עבירה אכל זה שהוא בא על הכותי'
אין הקלאין פוגעין בו כדי להגילו מן העבירה שבכר כדכך בה' אלא לעשות
בו נקמה והכא להרנג השכס להרגו בכל שאינו מחוייב מיתה בית דין
דכר : **קריינא** דאגראת חיוב ליהו פרוכא . יס שולין אין הירך
אחר משה כך לפנחס שילך ויהרגו והא אמרינן שאם בא לימלך אין מורין
לו . והשמוכה ששמה לא הורה לו ופנחס לא נמלך בו אלא שהוא הזכיר
שמועתו בפני משה והוא השיב לו אם לעשות בו דין לא אמרת כלום ואם
לקנא בו עד שאת' אומר לאחרים אמור לעמך שאין לך ראו' מנך . א"כ
שמשע רבינו לא רחב באותה שעה להביח הדבר ברשות המקלאין אלא
רחא לרמונו לו רמו על הדבר להוראת שעה בשביל שתעלר המגפה
מישראל :

דרים משום דכתיב ירימו ליה' שאיבן ליה' אלא לאחר הדמה :
ע"ב פרט רזו שמחוללת ופומד' . תמה הוא א"כ טמא אשכל
את התרומה טהרה היכי משכחת לה דמחיי'
שהרי הוא מטמא אותה קודם אכילתה . ואפשר לומר דמייירי בשתת לו
חבירו בגרונו . א"כ בפירות שלם הוכשרו . א"כ בשחות מכביל' למ"ד
שאין חובל מקבל טומאה בפחות מכבינה . אכל בתום' אמרו בשם ר"י
ז"ל שאע"פ שטמא אותה קודם אכילת חייב עלי' לא אמרו שאינו חייב על
התרומה טמאה אלא על שנטמאת קודם שנטמא הוא שאין איסור של
טומאת הגוף חל על איסור טומאת הכשר דלא ספיקא לן אי הוי איסור
מוסיף דאע"ג דטומאת הגוף בכרת או במיתה . וטומאת כשר בלאו איכא
לתימר דטומא' כשר חמיר שאין לו טהרה במקוה והכי הוה למימר דכפ'
גיד הנפש (דף ק"ה) וכפ' כל הכשר (דף ק"ה) : **וד ששמש** לענין
מדכתיב והור הקרב וימת' . וז"ל כיון דילפינן טמא שמש לקמן מקרא
דולא יחללו את קדשי בני ישראל וילף חלול חלול מתרומה לא הוה כרדך
קרא אחרינא לור' שמש שהרי בכלל וימורו מקדשי בני ישראל הוא כמו כן
שכני ישראל ענמש וימורו מן הקדש דהכי דרש' ר' יוחנן בנזכרים לענין
חלול עבודה ומהכא נפקא ליה לתנא דלעיל שאין חייב משום טומאה אלא
בעבודה תמה דכתיב קרא חיתרבו דרות וטומאה וילפי מהדדי וגבי דרות
כתיבא עבודה תמה דכתיב' (במדבר י"ח) ועבדתם גבי והור הקרב חלול
חלול סגי ליה לענין דרות כמו לענין פרומה . ואית לן לומר דמחיי'
קרא דוימורו לא חוינן עבודה תמה דכדודיה לא כתיב ועבדתם דהיינו
עבודה תמה וז"ל נקיט ליה לחיוב מיתה גופים דפשיטא ליה טפי . אלא
דכתיב איכא למיקטי' אדמייטי טמא שמש חלול חלול מתרומה אמאי לא
מייטי ליה מהקישא דור' שמש דהא דכדודיה כתיב דרות כמו שאמרו וכיון
דגלי קרא ככדודי בורות שהוה במיתה נימא כמו דלמא ששמש מליבמיתה
בהקישא . ואיכא למימר דתימא ליה לאתויי בג"ש כדי שיבא טמא שמש
ללמד על אחרים כמו שפירש' לפנינו שלמד לבטל מוס' שמש מוטמא
שמש ואם היה טמא שמש בא בקדש ה"ל דבר הלמד בהקש שאינו חוזר
ומלמד בג"ש והכי הוה איתא כפ' חיובו מקומן : **שוראס** כד' גדיים חללן
וכו' ואיכא למידק והא קרא כתיב בהדיא . בסדר ואתה תלוה והיו על
אהרן ועל בניו בנזכרים וכו' ולא יסאו עון ומתי . ואיכא למימר דההוא
קרא כפשיטה משמע שיש חיוב מיתה אפילו על מקנת עבודה או פני' על
ביאה ריקנית ואינו כן מן הפסוק של והיתה להם כהונת עולם ללמוד
שכותן שאין בגדיהם עליהם אין כהונתם עליהם ולא גריעי מורים וכוז'י'
נשיבן עבודה תמה הילכך ניחא ליה . לאתויי קרא דוהיתה להם כהונת
עולם שהוה מלמד על חיוב מיתה ועל עבודה תמה . והרמב"ן ז"ל כתב
בפירש' התורה דהאי קרא והיו על אהרן וכו' אינו על הגדלים כולם אלא
על המכנסים בלבד כי בסמוך לו באמר ועשה להם מכנסי כד' ועליהם
הוה אומר והיו על אהרן כו' שייחד העונש על המכנסים כדי לכלול בהן
אהרן ובניו שכולן שוין בהם ועל שאר הכהנים נאמר והיתה להם כהונת
עולם אחר שהזכיר סדר לבישת הגדלים כולם ולא הזכיר שם המכנסים
לפי שכבר הזכיר עונש במקום אחר ומעשה כשתלקה הקושיא מחליה שאלה
היה להם ללמוד מחוסר בגדים שהוה במיתה אלא מפסוק של והיתה להם
כהונת עולם : **דא"ק** . וכפר עליה הכהן וטהר' מכלל שיהי טמאה .
איכא למידק לענין טבול יום שמש כתי' אמאי לא דרשינן ובה השמש
וטהר מכלל שהוא טמא . ואפשר לדחות דלתא ס"ל דמחי וטהר טהר
וימא אלא שאין נורף לזה אלא דכי דרשינן מכלל שהוא טמא אין לומר
שם טומאה אלא לענין טומאת מקדש וקדשו דכתיב טענה עסיק בפרש'
דכתי' בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא וכדאמר קרא כרת הכי
וכפר עליה הכהן וטהרה ימך עליה שער שלם כפר עליה לא הית יכולה
ליגע אל הקדש ולבא למקדש ואף בטבול יום כתי' שבתו מדבר
באכילת תרומה כשאמר ובה השמש וטהר' יס כמשמע שער שלא יבא
השמש שהוא טמא מלאכול בתרומה אכל אין כמשמע סיה' טמא לשאר
דברים שאין למדין זה מה שאם כן היה לנו ללמוד דתמא' אשכל תרות'
לשמש שנגמס לתקדש לפיכך הולך להם ללמוד לטבול יום שמש
מתקום אחר אכל לטבול יום אשכל את התרומה לא הורגבו שמשמנו
הוה דרש מכלל שהוא טמא . וזה הטעם למה שהקישנו למעלה שלם
שו בכרייתא טבול יום אשכל את התרות' שכלל טמא אשכל את התרות'
הוה ונמש הוא נלמד . ומה שכתבו מחוסר כפורים משום דשלל מתקומן
הוה ללמוד שפסוק זה של בכל קדש לא תגע אינו מחזור כמשמע אלא
דקרא מייירי כטומא' מקדש וקדשו והוא דבר הברך לאומרו . כן תירך
הרמב"ן ז"ל . אכל בתום אמרו שלם הי' כדודיה ללמו' מכלל שהוא טמא לא
וטהר שגא' בטבול יום ולא מוטהר' שגא' כמתקום כפורים שו טומאה
פורחת וזו טומא' שאינה פורחת אלא מפני שחיי' הכותם מיתה בטבול יום
מן הכתוב של קדושים יהיו ולא יחללו למדנו שאין לחלק בטומאה פורחת
ויש לנו לומר ויפה מכלל שהוא טמא : **פרועי** ראש חללו .

חרושי סנהדרין להר"ן ויל פרק הנשרפין

כל לו שלמדנו למעלה . וליכא למימר דטעמא דמילתא מפני שבעל מוס
 הוא ענין אחר וכן משילה וזה שלמדנו למעלה הוא אופיו ענין כתיבתו
 דהיינו דין טומאה וטבל שהוא כפרותו : אלא מטמא שמתא נהר
 פסול הגוף מפסול הגוף קדש פסול וזאת מקדש פגול וזאת
 דאכתי ה"ל למילוף מותר חלול דחידר מחלול דחידר קדש פגול וזאת
 דהו ליה ארבעה כמו בטמא ששתם וכ"כ דרבינא דאמר לעיל חלול דרבי
 מחלול דרביס עדיף דהשתא הוה ליה למימר חלול דחידר עדיף ליה .
 וליכא למימר דכיון דכנותר כתיב א"ת קדש ח"ל לשעבר והבא כתיב
 ולא יחלל להבא לא דמו אהדדי כ"כ ופסול הגוף מפסול הגוף עדיף ליה
 כיון דגבי נותר לא נפישן . מדע שהיה פסול הגוף לעגמו הוא מכריע
 שחללה היו אומרים מותרות הוה ליה למילף שכן פסול הגוף :

בתבתי כפ' כ"ג למה לא למדו מן הכתוב המפורש בתורה דאשיכס אל
 מפרשו ונ"ו וסס הארכבו כל הנודך ע"ל :
דף פד ע"א לעמידה כחתיבו ולא לשיבה . פי' אכל
 לא אחריו דכיון דלח נבחר הוה ליה
 וז' ואחר מר זר ששתם כמיתה דלא אחריו הכי אלא כשאתר הכתוב
 והיתה לו כהכות עולם לומר שלם אין בגדיסם עליהם אין סס כהונה
 עליהם אלא זרות אכל כשאתר שלא נבחר בישיבה . אין במשמע שיהא זה
 אלא שאינו מן התוכהר . ודרך רס"ז ו"ל אחר אלא שמת' אלו כרובין
 לתירן זה ובעיקר נסתחות שבוכחים א זרינן דה"ל זר ומחוסר בגדיס
 ואלא רחוק ולא גרסינן שמוי יין ועוין סס : הא דאמרין בו ולא
 כבעל מוס בו ולא במשילה . איכא למידק למה לא דרשו כמו כן ללמד

סליק פרק הנשרפין

פרק הנחנקין

שנו ואן שאין להם חלק לע"כ שנגשן חמור וכדפרישנא : ש"ס כל
 היכא דליכא אכילה סתם לאו מיתה הוה . וז"ל וזה כתיב וז"ל כי יבא
 כל נפש אדם מות ימות והיה הבאה ודאי הבאה דמיתה היא . ו"ל
 דהכייל לאו הבאה סתם היא דכיון דכתיב נפש הבאה של מיתה משמע לא
 הבא שיש בה חבורה כשיש לדרוש באכין שהוא נכדג על חבורה בלא מית'
 וקדש דחיים כי יכא כל נפש לא דרשינן ליה באכין משום דהא ליכא קדש
 אחריו לא דרשינן ליה באכין כסמוך דהיינו ומכא דאדם יומת ומקמינן גיה
 להורג נפש לכל דהו נפש וכדדרשינן ליה בפ' הגשרפין : איש דבר
 מנות אין קטן לא . כך היא גרסת הספרים וליכא חילון דנריס איס דבר
 מנות אין אשה לא . והקשו על גרסא זו משום דק"ל דהקשו הכתו אשה
 לאיס לכל עונשין שכתורה . וליכא קושיא דכיון דכתיב איש אית לן
 למעוטי אשה שלא אחרו הכתוב אסס לאיס לכל עונשין שכתורה לא
 שכתוב סתם ח"כ כלשון וכו' וכדכתובנא לעיל בפ' ד' מיתות . ר' יונתן
 אומר משמע שיהא ומשמע אחד בפני עלמנו והכי ק"ל בפ' השאל כמנינא
 (דף יד) גבי אס כתיבו עמו וכו' : רב לא שיק לבדיה למשקל
 מיתות . משמע ודאי דר"ס לא פליג אהיקי שא לעיל דמוכחא מיתה
 דמה מכה כהמה לרפואה פטור וזיינו פטור ומותר . אף מכה אדם פטור
 דהיינו פטור ומותר דר"ס לאו בגוונא דפגומא קאמר למיתותיה הילכך
 הקות דם מותרת לאכין . וכ"כ ביוחס לשגגת חנק דלמלא לא תהיה
 רפואה לאכין . ח"כ אף לאחר גמי יהא חסור להקו דשמתא והרגנו ויהי'
 שגגת סייף שפעמי' רביס יקרה שהקו חחת מיתות החול' כשהיא בטעות
 ולא בהקוה בלבד איכא ספק הרג אלא בכל דבר של רפואה יש קך למת
 כן שכולן הם סכנה לחולה שאפשר שסס זה אס יטעה הרופא וליכא מיתות
 החולה . א"כ לית לן למימר שהרופא המתמחה כשיטעה ברפואתו ליכא
 שוגג אלא אנוס שברשות הוא מרפא כדאמרין בפ' החובל שמתנה רשות
 לרפואה לרפואת וליין לו . אלא מה שבינו רפואת דכאמרין דכיון שטעה
 דליכא אכסיה וז"כ המקוין את חבורו כהסכמת הרופא פטור ומותר א"כ
 דליכא שגגת הרג אכין גמי אס מקוין לרפואה . א"כ דליכא שגגת חנק
 שרי . וטעמא דרב דלא הוה שביק לבדיה למשקל כסילוח ולמשתחכותא
 דלמלא חביל . וטעמא דרב דלא הוה שביק לבדיה למשקל כסילוח ולמשתחכותא
 הסילוח ויחביליהו במקום אחר אכל הקוה לרפוא' מותר כמו שחומר להקו'
 לאחר . אכל אפשר לחסור להקוין לאכין מההיא טעמא דסילוח שלפסמי'
 יטעה בהקוה ולא יכוין בוודוד . ויעשה חבורה שלא לגורך וליכא שגגת
 חנק אכל לאחר דליכא אלא שגגת לאו מותר . וזו דעת הרמב"ם ו"ל
 ונכון הוא . ושגגת לאו דאחריו דמותר פי' בתוספות שהוא דבר שאין
 מתכוין ומותר באסור ליה הותר דבר שאין מתכוין . וא"כ דהותר
 דבר שאין מתכוין באיסור מיתה דהיינו ואסור שבת דליכא סקילה ה"ט
 משום דמלאכת מחשבת אסרה תורה והיינו דאחריו לעיל פד' ד' מיתות
 חומר בשאר מנות והכשת דבשאר מנות שוגג בלא מתכוין חייב מש"כ
 בשבת . וא"כ פ' שפי' אס לענין חלבים ועריות מפני שכבר נהנה מ"מ
 אין ריחיה וינחה מן הכלל שהרי חייב עליה התורה גלות אלא דהתם
 לא מיירו אלא בדבר שגגת חטאת ולפי כן זה קשה מאי קושיא דחטת
 של ד' דאי הו דבר שאין מתכוין ח"א אחריו דבשבת מותר חסום
 דמלאכת מחשבת אסרה תורה וכשאר חייבי מיתות חייב וזו הוה פסוק
 רישיה ומ"כ קא מקשה דהו איסור לגבי שבת . אס כן אפילו שגגת
 לאו נמי כי הו פסיק רישיה אסור . אלא נראה שהטעם הנכון
 דשגגת לאו מותר מפני שלא מטינו שגגת הכתוב בלא ואפשר דאפילו דביני
 שפיש

ע"ב גרסת רוב הספרים לסדר פרק זה אחר פרק הגשרפין
 לפי שסס פירשו מנות הגשרפין והגשרפין
 ובפרק זה סיימו דין חנק שהוא אחר השלשה
 מיתות הראשונות ואחר כך פרק חלק . אכל סדר המשנה אינו כן
 שבסדר הפרקים כולן הוא לפרש אלא הן הנסקלין והגשרפין והנהרגין
 והנחנקין כסדרן של חכמים דפליגי עליה דרבי שמעון דאמרין סקילה
 שריפה הרג וחנק . וכבר כתבנו למעלה בפרק בן סורר ומורה שהוא
 להשלים מנין הנסקלין ואחר כך פרק הגשרפין ונחותו פרק שנו דין
 הנהרגין דהיינו רוכח ולאכסי עיר הגדחת ופירשו דין הרוגה ואחר כך
 דלוי לפרש דין עיר הגדחת שהוא בסוף קודם שפירש דין הנחנקין ודין
 עיר הגדחת הוא בפרק חלק לפיכך מסדר הרי"ף ו"ל פרק חלק קודם
 היומטין וקדושים לאותה מיתה הוא קודם כיכד העדים נעשים ומומין
 ואחר שפירש דין היתה שירש דין גלות ואחר כך דין מלקות ולפי סדר
 זה משמע שכל מסכתא אחת . אכל מכל מקום יש שאלה למה הכניסו
 ואילו שאין להם חלק לעולם הבא בין רוגח לאכסי עיר הגדחת . ויש
 שפירשו ש"כ סהו רוגי להתחי' בלאכסי עיר הגדחת שאין להם חלק לעולם
 הבא התחילו מתחלת הפרק ואילו איס להם חלק לעולם הבא לפרש את
 האחרים שאין להם חלק והא חתי שפיר לאותן ספרים שכתוב בהן וזו
 עיר הגדחת אין להם חלק לעולם הבא שנאמר ואלו אנשים בני בליעל
 וגו' . אלא שגרסת הספרים הישנים לא גרסינן הכי . אלא ה"ג
 אכסי עיר הגדחת ואלו אנשים בני בליעל מוקדשין הו אינן נהרגין
 וכו' כדרך ששנינו זקן ממרא על פי בית דין שנאמר כי יפלא ממך
 דבר למשפט שלשה בתי דינין היו סס וכו' . וכך הוא כל סדר המשנה
 של דיני עיר הגדחת להקדים הפסוקים ולדרוש אותם על כל דבר ודבר
 וקף הדין בעצמו אינו אחת שלא יהיה לאכסי עיר הגדחת חלק לע"כ
 אחר שטעם בהן את דינן דהא אחריו בפ' גמרא הדין כיון דאיקטול הוא
 לכו כפרה ודאי שאס מתו מיתת עלמן שאין להם חלק לע"כ דמאי
 איריא עיר הגדחת כל עובדי ע"א גמיו . ועוד דהתם כפר גמרא הדין
 אזי א"א חילן דסליק ארעמיה דאפילו במת מתוך רשעו דהוה ליה כפרה
 וזי מתני' היא דאין להם חלק לע"כ הוה ליה לאחיוי התם . והטעם
 הנכון בזה שעינין סודר פר' חלק אחר פר' הגשרפין מפני שזכר שם קבת
 הנידונין שלא כב"ד כאותן של קבאין וטמא שמתם שסס חמורים הוכיר
 אלו סתן א"כ פי שאין נידונין ביד אדם עונשן חמור גאון להם חלק
 לע"כ . ועוד הוסיף הרמב"ם ו"ל שאף אלו שאין להם חלק לע"כ הן
 כיוצא בהן שהקבאין פוגעין בהן כמו שאמרנו בפרק אין מעמידין על
 הלדוקין ועל המומרין של כותים שמורדין אותן ואין מעלין . אלא
 שעדיין כאשר לפרש למה נמתו אותן שהקבאין פוגעין בו וחבירו פרק
 הגשרפין היה להם לפרשם אחר שימתו כל הנדונין כב"ד . והטעם בזה
 כמו שפירשנו בפ' בן סורר ומורה ששנו סס הבא במתחרת לפי הענין
 ששנו סס נדון על סס סמוי אף כאן ע"כ ששנו בדין פרובא ואמר רובח
 שנתער' באחרים כונסין אותו לביפה סנו מי שלקס ואכ"כונסין אותו לביפ'
 אלא שהכניסו בנתיים דין חייבי מיתות שנתערבו ע"כ ששנו רוגח שנתער'
 באחרים וע"כ ששנו כאן כיפה ספוא מיתה שאיכ' בקו הדין כשאר הדינין
 שנו נוגח את הקסום וחבירו שאף הן מיתתן שלא בקו הדין ע"כ הקבאין
 וענו כהן כהן שמתם בטומא' שאח"כ הכני' מפלגין את מוחו כגוריון .
 וע"כ ששנו טמא שמתם שנו זר שמת' שנתלקח בור' ע"כ ומכתי' א"כ פ' שר"ע
 מנה אותן מן הנחנקין ואחר אלו שנגשן חמור א"כ פי שאין נדונין כב"ד